

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht - Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht - Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

RADAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan Rijn, telefoon 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

DE GEEST DER AANNEMING TOT KINDEREN

Maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen.

Romeinen 8 : 15.

Onuitsprekelijk groot is de heerlijkheid van de nieuwe bedeling. Romeinen 8 spreekt daarvan. De Heilige Geest is de „Geest der aanneming tot kinderen”. Ook onder het Oude Verbond werkte de Geest, namelijk als de „Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze”. Hij werkte zowel in de belofte als in de wet, en daarom ook door de wet, tot openbaring van de heiligheid Gods en van de onmogelijkheid om door de wet gerechtvaardigd te worden. Onder de donders en bliksemen van Sinaï en heel de wettische bediening ontdekte Hij en deed uitzien naar de verlossing, in de schaduwen van offers en priesterdienst geopenbaard. De Heilige Geest is ook de „Geest der aanneming tot kinderen”, of naar de betekenis van het Griekse woord „tot zonen”, tot meerderjarige kinderen, die niet meer als slaven (volgens de gewoonte der Grieken) behandeld worden, maar delen in de vrijheid, welke in Christus is. Zij zijn vrij van de verdoemde kracht der wet, in Hem (vs. 1).

De Heilige Geest brengt Gods kinderen tot die troost en dit voorrecht. En dit doet Hij in de weg des geloofs; Hij leert dit „aannemen”. Doch niet zoals het oppervlakkige naam-christendom meent, dat spreekt van „je moet geloven en Jezus aannemen”. Wat heeft dit naam-christendom toch veel bedorven en de troost van het aannemen des geloofs verdonkerd, waardoor dit „aannemen” zulk een gans andere klank verkregen heeft en waarvoor vele oprechte bekommerden zo bang zijn, en terecht.

Toch wordt de troost van het bezit van het kindschap nooit anders gesmaakt dan door dit „aannemen des geloofs”. Aan dit „aannemen” gaat echter wat vooraf! Het is de openbaring en wegschenking van Christus in het hart, dat door Gods Geest na vroegere vertroosting en onderwijs ontdekt, ontledigd, ontgrond wordt, gans verloren in zich zelf raakt, van alle gerechtigheid ontbloot. Wanneer nu de Geest der aanneming de Heere Jezus en Zijn heil uit het Evangelie openbaart en wegschenkt in het hart, geeft Hij daar geloof bij, dat wil zeggen, geeft Hij een hand om aan te nemen, doet geloof beoefenen. Dan wordt beleefd, dat er geen gemakkelijker zaak is om zalig te worden, zo onmogelijk het tevoren was om te geloven!

Wij beleven thans ook in dit opzicht donkere tijden, waarin weinig het doorbrekende werk des Geestes beluisterd wordt. Daarvoor zijn ernstige oorzaken. Zou dit ook niet één van de oorzaken zijn, dat deze „welvaartstijd” zulk een schadelijke invloed uitoefent op het geestelijk leven van Gods kinderen? Zegt de psalmdichter niet in Psalm 92:

**Een ziel aan 't stof gekluisterd
Beseft Uw daden niet.**

Ook het vastzitten in wettische dienstbaarheid doet in het donker gaan. Het ongelooft beneemt alls vrijmoedigheid tot het kinderlijk ootmoedig vertrouwen. Ook wat Dr. Comrie opmerkt in zijn „Eigenschappen des geloofs”, blz. 422: Het is

wel goed, inwendig beseffen van zijn ellende te hebben, maar . . . als er onvrijmoedigheid en beklemmdheid des harten door ontstaat, was het beter, dat men zijn aandacht daarvan zocht af te wenden, en naar Jezus en naar het aanbod van Zijn genade zocht te zien. Want al te veel op zijn ellende steeds te zien, zal het hart maar hoe langer hoe onvrijmoediger maken”.

Dat zij, die hunkeren naar zekerheid en vastheid, toch meer staan naar de zuivere kennis van de grond der zaligheid, die toch alleen ligt in het algenoegzame en volbrachte werk van Christus' Middelaarsverdienste en „door de wet der wet te leren sterven”.

Dit is zulk een kostelijk heilgeheim, want zo wordt Christus noodzakelijk, gepast, dierbaar, algenoegzaam!

Daarom mocht Gods Geest nog eens opwaken en de hof van Zijn kerk doorwaaien om aan de oorzaken, zoëven genoemd, te ontdekken en die tot schuld te doen worden.

Door de „Geest der aanneming” wordt de rijkdom van het „zoonschap” der kinderen Gods gekend en de innige beoefening van het „Abba, Vader”.

Het is nu maar de allerbelangrijkste vraag of wij persoonlijk die Geest hebben ontvangen en in Zijn werk mogen delen, door die Geest geleid worden. Want die zijn kinderen Gods schrijft de apostel in Romeinen 8 : 14.

Hoe kan men weten die Geest te bezitten? Wel, Gods Geest ontdekt. „En Die gekomen zijnde zal de wereld overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Joh. 16 : 8.

Zijt ge aan uw doodstaat ontdekt? Kent u de droefheid naar God, want die werkt een onbetrouwelijke bekering tot zaligheid! Zij wordt geboren uit de ontdekking des Geestes als een smart over de zonde, God door zijn zonde beleidigd en vertoornd te hebben. O, dat doet gebukt gaan over de aarde. Die Geest doet ook hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. „Is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?” Dat wordt de vraag van een mens, die zich als een gans strafwaardig zondaar leert kennen; zulk een wordt het te doen om met God weer verzoend te worden en om Hem te kennen.

Gods Geest is de Geest der „uitbranding”, Die op de verdere weg komt te ontgronden en alle steunsels weg komt te nemen, waaraan de ziel nog zo vast kan blijven houden. Die ontgroning is noodzakelijk om plaats te maken voor de volkomen gerechtigheid van Christus, als de algenoegzame en hechte grond der zaligheid.

De Heilige Geest is de Geest der kennis, Die doet kennen en verstaan, wat eens een meisje mocht getuigen, toen zij uitgenodigd was om mede aan te zitten aan de vorstelijke maaltijd van Elisabeth Christine, gemalin van Frederik II, koning van Pruisen. Toen zij gewezen werd op de tafel vol kostbaarheden, prachtige schalen en zilveren bekers, vouwde zij haar handjes en begon luide te bidden:

**Jezus, Uw gerechtigheid
zij het kleed voor mij bereid,
daarmee kan 'k voor God bestaan
en eens naar de hemel gaan.**

Die door Gods Geest geleid worden, wandelen door de Geest, bedenken was des Geestes is. Waarop zijn de uitgangen van uw hart gericht? Die naar het vlees zijn, bedenken dat des

VAN DE ADMINISTRATIE

Wij mochten de laatste week weer worden verrast, zowel door het ontvangen van nieuwe abonnees, als door verschillende giften en overbetalingen. In totaal konden wij weer 8 nieuwe abonnees noteren. De volgende giften werden ontvangen, via Ds. Slagboom van N.N. uit Veere f 25,-, idem uit 's-Gravenzande f 50,-, en uit Ulrum f 15,-, via J. v. Heteren f 10,- en een gift van G. B. te S. f 50,-, aan overbetalingen f 60,- totaal f 210,-. Dit alles in dank ontvangen en verantwoord. Wie volgt bovengenoemde voorbeelden.

Wij blijven uitzien. Ook hen, die ons de juiste gevraagde adressen toezonden, hartelijk dank voor de genomen moeite.

Adm. adres: Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn.
Giro 70.43.50.

v. d. L.

vleses is. Rom. 8 : 5. Die naar het vlees leeft, zal sterven, vers 13.

Wandelen door de Geest houdt in kruisigen van het vlees, het bewandelen van die wegen welke de Heere behagen. „Waarhenen de Geest was om te gaan, gingen zij”. Ezech. 1 : 20.

Dit wandelen naar de Geest gaat niet zonder strijd. „Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees”. Gal. 5 : 17. Paulus moet klagen in Rom. 7 : 19: „Want het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, doe ik”. En verder: „Maar ik zie een andere wet in mijn leden, welke strijd tegen de wet mijns gemoeds en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is. Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?”

Maar wat nu? Rust Paulus hierin? Neen, dat kan hij niet. Daarom mag hij als in één adem erbij getuigen: „Ik dank God door Jezus Christus, onze Heere. Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de Wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde”.

Hoe onmisbaar is het bezitten van de Heilige Geest. Eénmaal is Hij uitgestort op de Pinksterdag te Jeruzalem. Dit feit kan niet herhaald worden, gelijk velen menen en daarom weer terug willen grijpen naar de bijzondere Geestesgaven, welke toen nodig waren tot vestiging van de kerk, zoals de tongenspraak, in vreemde talen spreken enz.

De uitstorting van de Heilige Geest is een „eenmalig” feit zoals het Kerstfeit en het Paasfeit. Maar wel zijn thans nodig de krachtige werkingen van de Geest tot levendmaking, tot bekering, tot rechtvaardiging, tot heiligmaking. Tot getuigen in een wereld, die in het boze ligt, ja, overal, waar de Heere Zijn volk en knechten roept, ook dáár, waar 's lands belangen worden gediend!

Dat de bede van de psalmdichter ook de onze zij of worde:

**Och, schonk Gij mij de hulp van
Uwe Geest,
Mocht Die mij op mijn paan ten
Leidsman strekken.
'k Hield dan Uw wet, dan leefd'
ik onbevreesd.
Dan zou geen schaamt' mijn
aangezicht bedekken,
Wanneer ik steeds opmerkzaam
waar geweest,
Hoe Uw geboën mij tot Uw liefde
wekken.
Ds. H. van Leeuwen.**

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

27.

„Zo dan,” zegt de apostel in onderhouding van de gemeenschap der heiligen, „de wet is onze tuchtmeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof gerechtvaardigd zouden worden.”

„Meent niet,” zegt Christus in dat verband, „dat Ik gekomen ben, om de wet en de profeten te ontbinden. Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen.” En daar doelt de apostel op als hij zegt: „Want het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft.” De wet is in Gods hand door Gods Geest geweest tuchtmeester tot Christus. En dan zien wij de ceremoniële wetten in verband met de wet van Gods tien geboden, die op Zijn bevel voor Zijn aangezicht gelegd moesten worden onder het verzoendeksel. Want van daaruit moesten de ceremoniële wetten vervuld worden, waarop het volk van dag tot dag door de offerdienst gewezen werd.

De wet was tuchtmeester en dat geeft ons te denken aan een paedagoog of leidsman die officieel was aangesteld om de jeugd langs de onveilige wegen te brengen naar de school voor hoger onderwijs. Want dat werd niet en mocht niet aan de goedwilligheid van de jeugd overgelaten worden.

En zo wilde de Heere zijn volk onderwijzen door de ceremoniële wetten om hen wijs te maken tot op de dag van sterven. De wet was en bleef tuchtmeester in afhankelijkheid van de dierbare werkingen van Gods Geest. Het bleef bij de oprechten een heilsbegerig opgaan naar het huis des Heeren om dieper geleid te mogen worden in de verborgenheden des heils. Dat blijkt ons duidelijk uit de psalmen die daar voor Gods aangezicht gezongen werden.

En hierin is verandering gekomen bij de uitstorting van de Heilige Geest om bij Zijn licht te zien op het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt. In Hem is de verzoening door volvoering op grond van recht en gerechtigheid en dat voor de grootste der zondaren.

Maar daarom zijn al de ceremoniële diensten voor ons niet aan de kant gezet. Denk maar aan het gaan van de hogepriester op de grote verzoendag met het bloed der verzoening in het heilige der heiligen, dat geplengd moest worden op het verzoendeksel, opdat de zegen des verbonds over een schuldig volk met behoud van Gods recht gegeven zou worden van de Heere tot roem van Zijn Naam.

En hier denken wij aan het teken van Gods ontfermende liefde, waarop de tienden wezen, als het tiende stuks vee dat de stal uitgedreven werd, door hem getekend moest worden op Gods bevel. Als een duidelijk bewijs, dat Gods ontfermende liefde alle waardigheid en verdienstelijkheid van de mens uitsluit. Vanuit Gods ontfermende liefde wordt tot op de dag van heden nog de grootste der zondaren tot een levende offerande gesteld op de erve des verbonds. Hierin is ruimte voor de mens die niets dan schuld en zonde heeft, want de Heere doet het nooit om enige waardigheid in de mens. Opdat wij elkaar zouden opwekken toevlucht te nemen tot Gods ontfermende liefde in Christus, om door Hem vernieuwd en vernederd te mogen worden tot bekering. Voor dezulken zeide de Heere: „Zie Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust o Mijn God! om Uw welbehagen te doen, en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.”

En als de apostel zegt: „Zo dan, de wet is onze tuchtmeester geweest tot Christus, opdat wij uit het geloof zouden gerechtvaardigd worden,” dan geldt dat ons niet meer. En al zijn de heerlijke onderwijzingen van de ceremoniële wetten ons dierbaar in haar leiding tot Christus, zo hebben wij voor ons innerlijk leven alleen de wet des Heeren, en dat is de wet der tien geboden tot tuchtmeester.

Deze wet ligt voor ons niet meer onder het verzoendeksel daar zij haar totale verheerlijking in Christus heeft verkregen. Op de leerschool van de Heilige Geest neemt de wet van Christus de eerste plaats in.

Van nature staat de wet van Adam, de wet van het verbroken werkverbond, in ons hart geschreven. En die wet is de kracht der zonde, de vijandschap van het ongelooft. Vanuit die wet wordt

de mens in zijn onbekeerlijkheid in zijn consciëntie veroordeeld, doch zonder de liefde des geloofs. En dat is wel tot verharding, maar nooit tot boetvaardigheid in het stof der verootmoediging.

Maar zij hebben het nodig dat de wet van Christus in ons hart geschreven wordt door wederbarende genade. Vandaaruit krijgt het hart de wet lief, wordt het een breken met de zonden, een komen tot de onberouwelijke keus de Heere te vrezen, in Zijn wegen te wandelen.

Naar het oordeel van onze Catechismus komen we hier op de leerschool van Christus. Hij maakt ons bekend met de Goddelijke autoriteit en heiligheid van de wet. Brengt ons tot de ootmoedige bekentenis: „Ik ben van nature geneigd God en mijn naaste te haten.” En van daaruit wordt geweend voor het aangezicht des Heeren.

In de grond der zaak is de Heilige Geest door Gods heilige wet onze tuchtmeester tot Christus. En Die gekomen zijnde in ons hart en leven, overtuigt ons van zonde, gerechtigheid en oordeel. Leidt ons naar de staat der rechtheid, om van daaruit onze moedwillige ongehoorzaamheid recht en grondig te leren kennen, om te komen tot de ootmoedige bekentenis dat wij naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijk en eeuwige straf verdiend hebben. Dat doet het hart wegsmelten onder de goedertierenheid des Heeren tot bekering door nog te zijn in het heden der genade.

En al is die zondaar hier op de leerschool van Christus, zo wordt in hem het kennen van Christus in Zijn enige en algenoegzame offerande, nog gemist. Wat het hart smekend doet vragen of er nog een middel is om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen.

Door de onderwijzingen van de Heilige Geest leert het hart bidden om bevrijding van de straf en het komen tot genade en dat is gesteld te mogen worden in Gods zoete gunst en zalige gemeenschap. Het is de Geest van Christus, Die vanuit de droefheid naar God een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid.

Hij is door de wet de ware Tuchtmeester tot Christus om Hem steeds meer in Zijn algenoegzame offerande te leren kennen „opdat wij uit het geloof zouden gerechtvaardigd worden.” En langs deze weg wordt het woord des Geestes het hart steeds meer dierbaar tot onderwijzing in het boetvaardig komen tot Christus.

Galaten 3 : 24.

R. Kok.

Naar de katechisatie

(173)

VAN DE HEILIGE SACRAMENTEN (1)

Na onze les over het „gebed” volgen we ons vragenboek op de voet en behandelen we nu de leer over de sacramenten. We raadplegen daarbij weer onze belijdenis: de Heidelbergse Catechismus in Zondag 25.

Wat nu is allereerst de betekenis van het woord „sacrament”?

Bij de Griekse godsdienst-cultus behoorde een sacrament tot de Griekse „mysteriën”, een soort geheim-leer, waarin alleen de „ingewijden” onderwezen werden. Een sacrament betekende, wat uit de gewone levenskring overgebracht werd in de heilige kring der goden.

Bij de Romeinen werd zij gezien als een „krijgs-eed”, als een belofte van trouw.

Bij de overgang tot het christendom werd het woord sacrament gebruikt om de waarheid uit te drukken. Wie christen werd, ging van het terrein van de wereld over tot het koninkrijk Gods. Het sacrament was als een belofte van trouw aan Christus.

Rome beschouwt het sacrament als middel, dat de genade werkt.

De Reformatie stelde duidelijk de zuivere betekenis van het sacrament in het licht, namelijk als VERZEGLING VAN GODS BELOFTEN, tot versterking van het geloof, dat de Heilige Geest door het Evangelie in het hart werkt.

Ook stelde de Reformatie zuiver in 't licht, dat het WOORD Gods primair is, d.w.z. het WOORD gaat v o o r a f. Het is: Woord en sacrament.

Bij Rome staan de sacramenten centraal in de eredienst en heel haar eredienst heeft geen zin meer.

Daarom bracht de REFORMATIE Gods Woord weer terug uit de kloostercellen en stelde zij Het weer centraal in de eredienst.

Valt er uit deze orde; welke de Reformatie stel-

de, nog wel een en ander te leren voor onze tijd ten opzichte van de eredienst der kerken? Ongetwijfeld!

We zien thans al sterker het streven naar voren komen om de liturgie in onze erediensten toch wat meer uit te breiden en zogenaamd te herzien en te verbeteren. Na de invoering en vrijlating van de „Nieuwe vertaling” van de Bijbel kwam aan de beurt de „nieuwe psalmberijming”. Ook was het nodig verschillende „formulieren” te bekorten en te herzien. Daarbij kwam de „gezangen-kwestie” aan de orde. De gezangenbundel moest uitgebreid worden. De vaderen van de Dordtse Synode stelden er node negen. Zij staan achter onze 150 psalmen. Maar deze negen werden te weinig bevonden. Er moesten meer Nieuwtestamentische liederen komen, waarin veel meer de Christus naar voren komt. Alsof Christus en Zijn werk niet voldoende in de psalmen verklaard wordt!

De erediensten zelf bleken ook niet te beantwoorden aan de eisen des tijds. Zij moeten veel aantrekkelijker gemaakt worden, vooral voor de jeugd. Er moeten bloemen en planten gezet worden. In bepaalde erediensten zoals op de feestdagen moeten ook „koren” gehoord worden. Aan de „jeugd” moeten meer activiteiten toegekend worden. De preken moeten niet langer duren dan twintig minuten, opdat er meer gelegenheid zal zijn tot zingen.

Je wrijft toch wel je ogen uit, wanneer in één onzer kerkbladen te lezen staat het volgende: „voor de komende diensten liggen de liturgieën alweer klaar. We (en u zult er versteld van staan, wie daar allemaal aan mee helpen) hebben geprobeerd er iets moois van te maken. Gedenkt u de diensten in uw gebeden. In Hand. 1 lees je, dat men wachtte op de Heilige Geest. Verwacht u nog wat?” Is dit niet in-droevig?

En zo zien we de kerken der Reformatie al verder afwijken van de geest der Reformatie, van de zuivere orde in de ere-diensten... welke toch „Diensten des Woords” moeten zijn! Maar keren we tot ons onderwerp terug.

De vraag is nu: wat maakt een sacrament tot sacrament?

Dat zijn drie eigenschappen, namelijk: het sacrament moet een teken hebben, zij moet overeenkomst hebben tussen teken en betekenende zaak en een Goddelijke instelling bezitten.

Het sacrament moet een teken hebben. Zo heeft de heilige doop het water tot teken en het heilig Avondmaal als tekenen brood en wijn. De Roomse kerk heeft zeven sacramenten: de Doop, de mis en haar communie, het vormsel, de biecht, het huwelijk, de absolutie (de vergeving) en het laatste oliesel” bij stervenden.

Maar in de vijf zogenaamde sacramenten ontbreken of het teken, of de overeenkomst met de betekende zaak, of een Goddelijke instelling. In de heilige doop wijst het water op de reiniging van het hart van de zonde; brood en wijn bij het heilig Avondmaal op het verbroken lichaam en vergoten bloed van Christus en op de gemeenschap des geloofs bij brood en beker.

Wat de INSTELLING van beide sacramenten betreft, weten we, dat Christus de doop heeft ingesteld vóór Zijn hemelvaart, toen Hij bevel gaf te dopen in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes (Matth. 28 : 19).

Vóór Zijn dood heeft Christus het heilig Avondmaal ingesteld, toen Hij in de paaszaal met Zijn discipelen voor het laatst vergaderde om het pascha te houden.

Onder Israël waren het de sacramenten van besnijdenis en pascha. Beide hadden wel „bloedige” tekenen, omdat Christus nog niet gekomen was. Maar zij waren toch tekenen van Gods beloften, van Zijn verbond. Nu Christus gekomen is, zijn het onbloedige tekenen geworden: water, brood en wijn. Later hopen we nader hierop terug te komen.

We komen nu tot de vraag: wat zijn sacramenten?

Onze Heidelberger geeft de definitie: in Zondag 25: „De sacramenten zijn heilige zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door het gebruik daarvan de belofte des Evangelies des te beter te verstaan geve en verzegele.”

Wat is de Heere tochnederbuigend goed voor Zijn volk! „Des te beter te verstaan geve.” De Heere weet, dat Gods kinderen allerlei zwakheden hebben als ongelovigheid, vreesachtigheid en onkunde. Calvijn schrijft in zijn „institutie” boek 4, hfd. 14/5, 6 van „traagheid”. Was het niet treffend, dat Christus het heilig

Avondmaal instelde in de nacht, waarin Zijn zwaarste lijden een aanvang nam? Dat Hij grotelijks begerig was met Zijn discipelen het Pascha te houden?"

We willen echter hiermede deze les beëindigen en D.V. in een volgende les verder handelen over de sacramenten.

E.

v. L.

Na de Generale Synode

9.

We zouden meer kunnen noemen, waarom er zoveel bezwaren zijn tegen het evangelisatiewerk zoals dat hier en daar geschiedt, maar volstaan met wat we in het vorige artikel schreven.

Wel willen we ten besluite van dit punt nog iets aanhalen uit het leven van onze betrekkelijk jong overleden door velen geliefde predikant Ds. J. W. van Ree.

Prof. L. H. van der Meiden, toen nog predikant te 's-Gravenhage, schreef over hem in zijn werkje **Een voorganger herdacht**, het leven en sterven van wijlen Ds. J. W. van Ree. We lezen in dit werk o.a. het volgende:

„Na de lagere school doorlopen te hebben, koos hij het timmermansvak. Met ijver legde hij zich op dit handwerk toe, en in latere jaren, toen de Heere hem reeds in de bediening des Woords had gesteld, was het voor hem een voldoening te weten, dat hij ook in het maatschappelijk leven met ere een plaats had mogen innemen. De vrees bestond, dat temidden van het maatschappelijk leven de dingen der eeuwigheid meer op de achtergrond zouden geraken. Die vrees werd beschaamd; de Heere bewaarde hem hiervoor.

Hoewel hij vaak smaadt en spot moest verduren, schaamde hij zich zijn belijdenis niet, doch sprak vrijmoedig, wanneer de gelegenheid dit toeliet, over de noodzakelijkheid van geloof en bekering. Zelfs de bruto spotter werd vaak beschaamd en door zijn innemend karakter en takt van optreden, dwong hij de genegenheid af van degenen, die overigens door woord en daad blijk gaven hun deel in dit leven te hebben.

Intussen bereikte hij de jongelingsleeftijd. Ofschoon ook zijn pad door ijdelheden was omsingeld, legde de Heere de keus in zijn jeugdige ziel om te verzaken de wegen der zonde en de Heere en de gemeenschap met Zijn volk te zoeken. „Hoe word ik ooit met God verzoend?" ziedaar de vraag die hem zo menigmaal bezighield. Ziende op eigen bestaan, op innerlijke verdorvenheid, op de kracht der zonde in hem, scheen het hem vaak onmogelijk, dat de Heere Zich met hem zou inlaten. Hij erkende eigen onwaardigheid en 's Heeren vrijmacht om hem voorbij te gaan. De Heere had echter een levende hoop in zijn hart gewerkt, die hem bij ogenblikken deed spreken: „Maar bij U is vergeving."

De tijd brak aan waarop hij belijdenis des geloofs zou afleggen. Hij zou dit tegelijk doen met zijn oudste zuster, die enkele jaren daarna juichend in heerlijkheid is ingegaan. Hartelijk leefde bij hem de begeerte om oprecht de Heere te belijden. Het onderzoek van Gods Woord was zijn vermaak. Boeken, waarvan de inhoud betrekking had op God en Goddelijke zaken schafte hij zich, indien hij daarvoor in de gelegenheid was, gaarne aan. De tijd waarop het Heilig Avondmaal in de gemeente zou worden bediend brak weldra aan. Hij gevoelde goed, dat hij nu anders stond tegenover des Heeren tafel dan voor die tijd. Wel had hij reeds lang betrekking op die tafel doch waar hij geen belijdend lid was, vroeg hij geen toetreden. Nu eiste de Heere een daad van hem, n.l. om de dood des Heeren te verkondigen en daardoor te betuigen, dat hij het leven zijner ziel zocht buiten zichzelf, in Hem alleen, Die Zich bij de tekenen van brood en beker aan Zijn volk wil voorstellen als een gewillige Zaligmaker. O, wat viel het hem die morgen mede. Als veroordeelde in zichzelf, al was hij in eigen schatting de diepst gezonkene en doomschuldigste zondaar, hij mocht met een oog des geloofs en des vertrouwens, door de tekenen heen, zien op Hem, Die hem hoe langer hoe noodzakelijker werd als plaatsbekledende Borg. Dit gaf hem stof van bewondering en blijdschap. Hoe blijmoedig mocht hij daarvan getuigen, ook op de gezelschappen van Gods kinderen, in wier midden hij reeds van jongsaf zo gaarne vertoef-

de, in wier harten hij zulk een ruime plaats had. De begeerte om anderen te onderwijzen in de weg der zaligheid, zijn medezondaars het heil, dat in Christus is, voor te stellen, was reeds lang in zijn hart. Hoe dit nog eens werkelijkheid zou worden, kon hij echter niet bezien en hoewel hij hierbij lette op de wegen van Gods voorzienigheid met hem, waren er vaak ogenblikken, waarin het hem, ziende op eigen geringheid, onmogelijk scheen, tot het zozeer gewenste doel te komen. Inmiddels zat hij echter niet stil.

Waar, maar immer mogelijk, greep hij de gelegenheid aan om zijn gaven en krachten dienstbaar te stellen in Gods koninkrijk; zowel voor kerk, als voor school arbeidde hij en behartigde beider belangen op de plaats waar de Heere hem stelde. Met enkele anderen was hij een der eersten die in de achterbuurten van het grote Rotterdam namens de plaatselijke gemeente evangelisatiewerk verrichtte."

Dat is een heel ander geluid. Zulke evangelisatiewerkers hebben we nodig. Dan is de wijze waarop in overeenstemming met Gods Woord. En de Heere verbindt er Zijn zegen aan. Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen.

B.

SCHEPPING EN EVOLUTIE

(2a)

Mensen stellen altijd vragen. Dit begint al in de kindertijd. Zoals iedere ouder weet, zullen onze jongsten vroeger of later met hun vragen komen. En een van deze vragen is, waar alles vandaan komt. In zijn boek „Hoe de wereld begon", werpt Helmut Thielicke de vraag op, wie er aanwezig was bij de schepping van de wereld. Wie was de verslaggever, die dit belangrijke nieuws meldde? Elke dag worden wij door de nieuwsmedia op de hoogte gehouden van de gebeurtenissen. Hoe ging dit bij de schepping van de wereld? Waren er verslaggevers om die grootste van alle gebeurtenissen weer te geven? Het antwoord luidt natuurlijk: nee. Er waren geen verslaggevers, camera's of bandrecorders.

Maar als dit zo is, hoe kunnen we dan weten wat er in werkelijkheid daar in het begin gebeurde? Het traditionele antwoord is altijd geweest: Wij weten dit, omdat God het ons in Zijn Woord heeft geopenbaard. Maar dit traditionele antwoord is onder scherpe kritiek gekomen gedurende de laatste honderd jaar. Sinds Darwin zijn „Oorsprong der soorten" (1859) en „De afkomst van de mens" (1871) publiceerde, hebben een steeds groter aantal theologen beweerd, dat de traditionele interpretatie van de eerste hoofdstukken van Genesis verkeerd is. Volgens veel geleerden was het nooit Gods bedoeling, dat deze hoofdstukken letterlijk opgevat zouden worden, maar hun werkelijke bedoeling is de sublieme waarheid te leren, dat God op de een of andere wijze een begin maakte.

Onder de moderne theologen, die de letterlijkheid in twijfel hebben getrokken en daarmee de historiciteit van het scheppingsverhaal, bevindt zich Karl Barth. Volgens Barth is Genesis 1 louter folklore (Reine Sage). Erg belangrijk in dit verband is zijn scheiding tussen Geschiede en Historie. Het scheppingsverhaal is volgens hem geen Historie, maar Geschiede. Historie is objectief, omdat het toegankelijk en waarneembaar is voor de mens. Aangezien niemand getuige was van de schepping, kan er geen historisch overzicht van worden gegeven. Wanneer Barth de schepping in het rijk van de Geschiede plaatst, ontkent hij de feitelijkheid of het „waar-gebeurd-zijn" van het scheppingsverhaal. Omdat er niemand was om te onderzoeken hoe en wanneer de wereld werd geschapen, kunnen we Genesis 1 niet voor geschiedenis houden in de gebruikelijke zin van het woord. Het is vreemd, dat Barth nooit de mogelijkheid oppert of daarop zinspeelt, dat God het „hoe" van de schepping zou hebben geopenbaard aan een Bijbelschrijver en zou hebben toegezien op een nauwkeurig vastleggen van wat in den beginne plaats vond.

Als God aan de mens openbaarde, wat er gebeurde, zou dit net zo betrouwbaar en feitelijk zijn als het verhaal van de regering van David, wat Barth als ware Historie erkent. Dr. Edward Young zegt het zo:

De studie van de geschiedenis is eenvoudig de studie van de dingen, die werkelijk hebben plaatsgevonden, hetzij de historicus tot kennis

daarvan gekomen is door middel van zijn eigen onderzoek, hetzij dat de informatie erover geopenbaard is door de Almachtige God. (Studies in Genesis 1, blz. 25).

Barth's scheiding tussen Geschiede en Historie heeft veel invloed gehad op de moderne theologie. Zelfs in conservatieve kringen vindt dit meer en meer ingang, omdat het een oplossing biedt voor het duidelijke conflict tussen Genesis en de wetenschap. Door het hele scheppingsverhaal naar het rijk der Geschiede of Suprahistorie te verwijzen, kan men de beweringen van de wetenschap aannemen en tegelijkertijd vasthouden aan Genesis. Men zegt dan, dat de historische gebeurtenissen van Genesis 1 en 2, tesa-men met de val van Adam en Eva, behoren tot het gebied van de Heilsgeschiede of heilshistorie, een gebied dat ontoegankelijk is voor wetenschappelijk onderzoek. Ik heb geen gelegenheid om op de veel andere interpretaties van Genesis in te gaan. Dit is ook niet nodig, want ondanks verschillen hier en daar, komen zij alle in één ding overeen: Genesis moet niet letterlijk opgevat worden. Telkens weer wordt ons voorgehouden, dat de eerste hoofdstukken van de Bijbel nooit de bedoeling hebben gehad om ons te voorzien van feitelijke informatie over de oorsprong van de wereld en het menselijk ras. Het treurige is, dat men dergelijke stellingen tegenwoordig ook kan horen uit de mond van conservatieve, evangelische woordvoerders. Blijkbaar is de druk om eerbied voor de wetenschap te hebben, voor veel theologen te groot geworden. Maar zoals Raymond F. Surburg van het Concordia Seminarium zegt:

Die Christelijke verklaarders, die nu de mythologische benadering van het boek Genesis en in het bijzonder van de eerste hoofdstukken bepleiten, zijn het eens met een stelling die is en nog wordt bepleit door diegenen, die geleid worden door een naturalistische levensbeschouwing (Bible-Science Newsletter, April 1969).

De Bijbel zelf echter bewijst zonder enige twijfel, dat de gebeurtenissen, die in Genesis vermeld zijn, historisch zijn. Dit mag een armzalig argument schijnen, maar een van de meest fundamentele reformatische beginselen is, dat de Schrift de Schrift verklaart.

C. P.

DE PREDIKING VAN DE NADERE REFORMATIE

19

Dus we moeten niet meer onderscheid gaan maken tussen historisch en zaligmakend geloof. Geloof is geloof. Dit verdedigt Dr. Brienens. We kunnen er mee instemmen, dat de prediking een oproep is tot bekering en geloof, maar we herhalen, dat er niemand is die zich bekeert, niemand die gelooft, tenzij de Heere krachtadig werkt door Zijn Heilige Geest. We blijven bij onze Heidelberger Catechismus, die belijdt dat de mens onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, tenzij hij door de Geest Gods wedergeboren wordt.

Dr. Brienens beweert, dat er bij de Nadere Reformatie Christenprediking was in plaats van Christusprediking. We zouden dit willen omkeren in het tegendeel. De mannen van de Nadere Reformatie waren mannen van de geestelijke praktijk, die over Christus konden preken en dat ook gedaan hebben. Er zijn nog predikers, die genade van God ontvangen hebben, om Christus op een rechte wijze te prediken. Maar laten we eerlijk erkennen het grote tekort, dat er is. We kunnen wel de naam van Christus noemen in onze preken, maar daarmee zijn we nog geen Christuspredikers. En laten we ook niet vergeten, dat er door Gods Geest een relatie gelegd wordt tussen Christus en de Zijnen. Daarom is een rechte prediking altijd een prediking die de relatie tussen Christus en de Zijnen voor ogen houdt. Op deze wijze hebben de predikers van de Nadere Reformatie Christus verkondigd.

Dan komt er een ander bezwaar van Dr. Brienens, namelijk gestaltenprediking tegenover beloftenprediking. We moeten hier weer denken aan het werk van Teellinck. De mensen worden getroost en gerustgesteld met de beloften, terwijl er helemaal geen plaats voor is. In onze Catechismus wordt over de sleutelen des hemelrijks gesproken, de verkondiging van het heilig evangelie en

de christelijke ban of uitsluiting uit de christelijke gemeente, door welke twee stukken het hemelrijk de gelovigen opengedaan en de ongelovigen toegesloten wordt. Dat is duidelijke taal. We hebben wel eens een prediker horen zeggen: Je gaat met de beloften naar de hel. Het gaat om de vervulling van de beloften. Laten we er aan vasthouden, dat het woord gepredikt moet worden in al zijn rijkdom, maar ook, dat de Heere Zelf de toepassing van Zijn woord moet geven en dat zo het evangelie een reuke des levens en een reuke des doods is. Dit doet niets af aan de welmenendheid, waarmee de Heere de zondaar roept tot bekering.

Separatistische tendensen zijn er volgens Dr. Brienens in de klassifikatiemethode. Want gesteld wordt, dat slechts een klein gedeelte van de gemeente uit wedergeborenen of bekeerden bestaat en het overgrote deel buiten de genadewerking staat. Er wordt hoogmoed gekweekt bij de kleine groep bekeerden. Aldus Dr. Brienens. Dat er steeds weinigen geweest zijn, die het ware leven deelachtig waren, is duidelijk uit de Schrift. Wel in het bijzonder in de dagen van Christus, de grote Profeet en Leraar, kwam dit uit. In onze dagen is het al net zo. Dat de predikers van de Nadere Reformatie het zo zien, zegt ons dat zij het in hun dagen ook moesten constateren. Er zijn er altijd geweest, die de Heere met het ware geloof begiftigd heeft. Die zijn er gelukkig in onze dagen ook. Maar dat mag ons oog er niet voor sluiten, dat zo heel velen hun leven lang genoeg hebben aan wat uitwendige godsdienstigheid. Als we daar geen oog voor hebben zijn we ook niet in staat om een gemeente op een rechte wijze te bearbeiten.

En wat die hoogmoed van Gods kinderen betreft, nu, zij willen best wel erkennen dat zij hoogmoedige schepselen zijn. Daar worden ze wel aan ontdekt. Maar het raakt kant noch wal om te zeggen dat er hoogmoed gekweekt wordt bij de kleine groep bekeerden. Dat Dr. Brienens dit beweert is alleen toe te schrijven aan onkunde. Genade maakt de mens niet hoogmoedig. Hoe meer genade hoe meer verootmoedigd. Wanneer predikers wat meer in aanraking zouden komen met mensen, die geoefend zijn in de genade zouden dergelijke uitspraken achterwege blijven en zou gezien kunnen worden het grote onderscheid tussen het zaligmakende werk van Gods Geest en alles wat daar min of meer op lijkt of bij komt. Gods kinderen kunnen nooit doorgronden, dat de Heere het op hen gemunt had. Ze hebben er de eeuwigheid voor nodig om de Heere te aanbidden.

Dr. Brienens spreekt verder vanscholastieke systematisering. Hij wil niet weten van een gesystematiseerde (volg)orde van stadia en klassen, die men langs moet. We willen daar slechts het volgende van zeggen. De Heere leidde Israël uit Egypte door de woestijn naar het land Kanaän. Zo leidt de Heere nog Zijn volk. De wegen zijn verschillend in toebrenging enz., maar er is toch ook overeenstemming, zodat zij, die op de weg des levens zijn, elkaar gaan verstaan. We kunnen bij voorbeeld wijzen op de Christenreize van John Bunyan, indertijd door Ds. Kok in ons blad besproken.

De pretentie van de enig juiste preekmethode. Dat is ook een bezwaar van Dr. Brienens. Maar is dat wel steekhoudend? Er zijn nu nog predikers die spreken in de geest van de mannen van de Nadere Reformatie, maar de wijze waarop is heel verschillend. Dat raakt de vorm, niet de inhoud.

Hierna geeft Dr. Brienens nog een perspectief. Daarin zegt hij hoe het naar zijn mening moet zijn. Daar komen gedachten naar voren, die in het hele boek aandacht vragen. Dr. Brienens heeft een eigen opvatting omtrent de prediking. We krijgen de indruk, dat het zo hem aangaat de prediking, die in de kerken van de afscheiding met name in onze kerken zo'n grote plaats heeft ingenomen, te torpederen en op deze wijze ruimte te geven aan de beloftenprediking, zoals hij deze ziet.

Het zal duidelijk zijn, dat Dr. Brienens een van de woordvoerders is van hen, die zich stellen tegenover de oude gereformeerde beginselen. Hij staat niet alleen. Hij vertolkt slechts wat er onder velen leeft. Vandaar ook de wrijvingen en verschillen en kortsluitingen in ons kerkelijk leven.

De Generale Synode wil, dat er op classicaal niveau over de verschillen wordt gepraat. Dat

werkt natuurlijk niets uit. Net zo min als een breed betoog tegenover het standpunt van Dr. Brienens. Daarom volstaan we met de opmerkingen die we gemaakt hebben. Als classicale vergaderingen of ambtsdragers binnen een classicaal ressort zich over deze dingen buigen, kan er een uitwisseling van gedachten zijn. Daar is niets tegen, maar het lost niets op.

De oplossing is alleen in de wederkeer tot de Heere. Hij zegt: wanneer Mijn volk zich schuldig zal kennen, zal Ik aan Mijn verbond gedenken. Daartoe gaat nog de roepstem uit: bekeer u en leef.

B.

JAARBOEKEN

Deze zijn op allerlei gebied van grote betekenis. Zij bevatten gegevens, die wanneer dit nodig is kunnen worden geraadpleegd. Deze gegevens zijn voortdurend aan allerlei wijziging onderhevig. Daarom blijkt het nodig van jaar tot jaar te zorgen voor een nieuwe uitgave.

Dit geldt ook op kerkelijk gebied. Mogelijk zijn er nergens zoveel mutaties als bij de kerk zoals die zich openbaart naar buiten. Vandaar dat de verschillende kerken ook jaarboeken uitgeven, die voor eigen kerkelijk leven, maar ook wel voor anderen van belang zijn.

We hebben twee nieuwe uitgaven voor ons liggen.

Het ene is het yearbook of the Free Reformed Church of North America. Het is uiteraard in het engels uitgegeven. Het werd ons welwillend toegezonden door Ds. C. Pronk te Grand Rapids. Hij is velen onzer bekend door de laatste ontmoetingsdag, waar hij een woord gesproken heeft. Met C. Vander Schoot, de scriba van de kerk van Grand Rapids, vormt Ds. Pronk de redactie van het jaarboek.

In een kort voorwoord spreekt de redactie o.a. de hoop uit, dat deze publikatie mag bijdragen tot nauwer verbinding van de verschillende kerken aan elkaar.

We willen een en ander uit dit jaarboek vermelden.

De Free Reformed Church omvat twaalf gemeenten. Tien gemeenten vormen de classis South and East. Er zijn twee gemeenten in de West. Deze zenden voorzover we weten rechtstreeks afgevaardigden naar de Generale Synode, die elk jaar gehouden wordt. In 1975 zal dat D.V. zijn op 14 augustus te London.

Aan elke gemeente is een aparte blz. gewijd. Boven de gegevens staat een afbeelding van het kerkgebouw, althans in de meeste gevallen. Het zijn voor ons bekende gebouwen. Behalve dat van Aldergrove in B.C., waar we nooit zijn geweest.

Van de twaalf gemeenten zijn er zes, die een eigen predikant hebben. Samen zijn er 1633 doop- en 1350 belijdende leden, dus in totaal 2983. De grootste gemeente is die van Dundas met 387 leden. Daar staat Ds. G. Hamstra. De kleinste gemeente is die van Pitt Meadows in B.C., met 75 leden. Er zijn twee emeriti-predikanten en een predikants-weduwe.

De gemeenten ontwikkelen veel activiteit. Ze hebben allemaal een zondagsschool en verschillende verenigingen.

Aan de zakelijke gegevens is een overzicht over het jaar 1974 toegevoegd en een kort overzicht van de geschiedenis van de kerk van Aldergrove. Die gemeente begon klein. Er waren emigranten, die van huisuit bijna allemaal uit onze kerken voortgekomen waren, maar zich aangesloten hadden bij de Chr. Reformed Church, gelijk te stellen met de Gereformeerde kerken hier. Daar werden de leden aangesproken als bezitters van een waar geloof. Men sloeg de handen ineen en dat leidde tot het institueren van een gemeente. Dat was op 15 juni 1955. Thans telt deze gemeente 249 leden en doopleden. Zij hoopt straks opnieuw in het bezit te zijn van een eigen herder en leraar. Ds. Stehouwer van London heeft het beroep naar die gemeente aangenomen en hoopt er in de loop van de zomer heen te gaan.

Het jaarboek bevat tenslotte ook nog een artikel over de tegenwoordigheid van Christus in het Heilig Avondmaal.

De Heere moge deze kleine kerkgemeenschap in Zijn gunst gedenken en vervullen: Omdat gij het woord Mijner lijdzaamheid bewaard hebt, zo zal Ik ook u bewaren uit de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen. Openb. 3 : 10.

Het jaarboek van de Chr. Geref. kerken in Nederland bevat uiteraard meer gegevens dan dat van de Free Reformed Church. Het aantal gemeenten is veel groter. Dus zijn er veel meer gegevens te vermelden. Het jaarboek is voldoende bij ons ingeburgerd. Het is daarom niet nodig het hier aan te kondigen of breed te bespreken. We kunnen deze keer volstaan met het maken van een paar opmerkingen.

Uti de statistische gegevens blijkt, dat er geen groei in onze kerken zit. Er is betrekkelijk veel grensverkeer. Het zou mogelijk goed kunnen zijn een onderzoek in te stellen naar de oorzaak of oorzaken van het komen en gaan. Waarom komen er meer uit de Gereformeerde kerken naar onze kerken over dan er van onze kerken naar die kerken overgaan? Waarom moet ten aanzien van de Ned. Herv. kerk en de Gereformeerde Gemeenten juist het tegendeel worden geconstateerd? En: waar worden deze overgangen het meest gevonden?

Er zijn verschillende personen die aan de theologische hogeschool studeren, die volgens „artikel 16” het onderwijs mogen volgen. Onder hen zijn er die tot onze kerken behoren. Wanneer deze zich later voor het admmissie-examen melden, komen zij daar dan gemakkelijker door dan zij, die nog niet in Apeldoorn bekend zijn?

Het jaarboek bevat ook gegevens omtrent de buitenlandse kerken, waarmee wij in correspondentie staan. Dat geldt ook bovengenoemde Free Reformed Church. Vergelijking van de gegevens met die uit het jaarboek van de Amerikaanse kerken laat zien, dat de gegevens in ons jaarboek verouderd zijn. Misschien is het mogelijk dit in de toekomst te voorkomen.

Het jaar 1974. Zo luidt het jaaroverzicht, waarin allerlei feiten, die, min of meer de aandacht vroegen, zijn vastgelegd. Er worden predikanten in vermeld die 25 of 40 jaar in het ambt stonden. Ook prof. Hovius wordt genoemd, die al 50 jaar geleden in het ambt werd bevestigd.

Er volgt een kort artikel over: de „doppers” van Zuid-Afrika, van de hand van Prof. Dr. Floor, die daar al jaren werkt.

Het jaarboek besluit met een artikel van Ds. J. H. Velema. Het luidt: De tekenen der tijden onderscheiden. Het bevat de volgende paragrafen: Spoedig einde?, Berkenen?, Christus' aanduiding, Tekenen en tekenen, Niets aan de hand?, Tekentaal, Gods horloge, De les van de vijgeboom. Het is een lezenswaardig artikel, dat ons in herinnering brengt het woord van de Heere Jezus: waakt!

Wanneer we bij het kerkelijk leven betrokken zijn kunnen we zo'n jaarboek niet missen. Wanneer het, evenals vroeger, wat mengelwerk bevatte over de praktijk van het geestelijke leven, zou het meer gaan leven voor hen die bij dat leven betrokken zijn of er een rechte belangstelling voor hebben.

Het netwerk is hier en daar in de war geraakt. Dat is wel storend. Overigens is de uitgave zoals we gewend zijn.

B.

Het liedboek voor de kerken

Rond een verjaardag

Dezer dagen is er een bijzondere verjaardag gevierd. Niet van een persoon, maar van een boek. Daar kan dacht ik op zichzelf niemand iets tegen hebben. Als haast ieder in deze tijd zijn jaardag niet onopgemerkt voorbij laat gaan, wat is er dan op tegen dat dit gebeurt met een boek. Het moge dan waar zijn, dat het daar zelf geen weet van heeft, de inhoud kan zo leven in de kring van de liefhebbers, dat er alle reden voor is. Onder ons gebeurt dat ook wel. Hoeveel artikelen zijn er niet geschreven rond het 400-jarig bestaan van ons aller leerboek, de Heidelbergse Catechismus. Het heeft veel stof gegeven aan de kerkelijke pers en allerlei andere uitgaven. De vraag blijft of er van zulke vieringen veel overblijft. Misschien mag ik hier een vraagteken zetten in veel gevallen. Het gaat altijd meer om de levensverbondenheid aan de inhoud.

Maar het gaat ons niet om een jarige van véél jaren. Het boek, dat we op het oog hebben is nog maar net twee jaar oud. Het is het Liedboek voor de Kerken, zo heet het officieel. 19 mei 1973 is dit liedboek door de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied aan de deelnemende kerken aangeboden in de Nieuwe Kerk te Middelburg. Als u dit leest is de vreugde dus al ach-

ter de rug. Want, als alles doorgang kon vinden, heeft op Zaterdag 24 mei van dit jaar de herdenking plaats gevonden. Nu niet in Middelburg in de historische Nieuwe Kerk, maar in een niet minder indrukwekkend kerkgebouw, in de Domkerk te Utrecht. Wij kunnen er nu dus niet over schrijven, hoe het afgelopen is. Terwijl we de kopie gereedmaken staan we er nog vóór. Maar er is nu al heel wat over te lezen geweest. Al twee weken voor het feest schreef men opgetogen over de te verwachten deelname. Meer dan zevenhonderd hadden zich opgegeven uit alle delen van het land. Het is een bevestiging voor degenen, die hun arbeid aan het liedboek gegeven hebben, dat het erin gekomen is. Nu dat is al op een andere manier bewezen. Nog geen jaar na de aanbidding kon het millioenste exemplaar uitgereikt worden. Geen wonder, dat men met grote verwachtingen de verjaardag tegemoet gezien heeft. Om zingend die dag bij elkaar te zijn. De zangers hebben de muziek al tevoren in huis gekregen.

Waarom we er hier over schrijven? Niet omdat we er zelf zoveel belangstelling voor hebben. We veronderstellen dat trouwens van de meerderheid van onze lezers ook niet. Velen onzer zullen het liedboek niet eens kennen. Er ook geen behoefte aan hebben. Wij hebben er ook geen behoefte aan breedvoerig over deze zaak te schrijven. Maar het is niet anders dan uit het gevoel van noodzakelijkheid, dat we ons voorgenomen hebben in een aantal artikelen hier aandacht aan te geven.

In onze kerken is het helaas anders gebleken. Er is wel behoefte aan dit liedboek. Op de laatst gehouden Generale Synode van Amsterdam Nieuw-West is dat uitgekomen. Het was al eerder gebleken. In meer dan één gemeente werden vóór of tijdens de dienst liederen uit dit liedboek gezongen. En dat tegen de duidelijke besluiten van de kerken in. Misschien ziet iemand daarin nog geen reden om de kolommen van ons blad mede te vullen met schrijven over dit liedboek. De één denkt, dat het zo'n vaart niet zal lopen met de kleine selectie, die door de Synode is overgenomen. Hoeveel of liever hoe weinig liederen zijn het tenslotte maar! De ander is er niet bang voor, dat in de gemeenten, waar men wars is van allerlei nieuwigheden en genoeg heeft aan de prediking van de waarheid Gods, toch niet zover komt. Maar we zijn verantwoordelijk voor het geheel en nog meer tegenover het Woord van God. Het raakt trouwens veel meer ons allen, dan wij denken. En we hebben nog wel wat te zeggen over de kleine selectie, die is aangenomen. We doen niet mee aan het zaaien van onrust, als we hier schrijven grond te hebben voor de gedachte dat het hier niet bij zal blijven. Daar zijn helaas reële gronden voor. Wie de achtergronden opmerkt en de werkelijkheid begeert te zien in het licht van Gods Woord - in bewogenheid over de toestand van Gods erfdeel in onze tijd - zal er mee instemmen, dat de zaak het waard is om hiermee bezig te zijn. Dan gaat het niet om een enkel lied, maar uiteindelijk om het blijven bij de beginselen, die God ons in het verleden heeft toevertrouwd en waarvan we hartelijk geloven, dat ze in Gods Woord verankerd zijn. Het is dan één van beide: óf we kunnen dit liedboek gebruiken met behoud van die beginselen óf we zeggen er nee tegen.

Laat ik aan het eind zeggen, dat ik niet blij ben met de meerdere vreugde, die er op de verjaardag van het liedboek kan zijn. Namelijk met het feit, dat ook in de Christelijke Gereformeerden een besluit genomen is dat van dit boek gebruik gemaakt wordt in de eredienst. Men weet daar vaak beter dan wij: ze komen wel verder! En dat men daar op heeft zitten wachten zullen we een volgende keer zien.

D. Slagboom

Voor de jeugd

Gideon 46

„En het geschiedde in dienzelfden nacht, dat de HEERE tot hem zeide: Sta op, ga henen af in het leger, want Ik heb het in uwe hand gegeven. Vreest gij dan nog af te gaan, zo ga af, gij en Peru uw jongen, naar het leger.”

Richt. 7 : 9, 10.

En het geschiedde...De Heere zet de geschiedenis met Gideon weer voort. Hij zet de geschiedenis met

het volk Israël weer voort. Dat mogen we uit deze veel voorkomende woorden in de bijbel, wel aflezen. En dat is een wonder. Laten we dat even vaststellen. Want het zegt ons, dat de HEERE niet laat varen de werken Zijner handen. O, als dat toch eens waar was, er zou nooit een mens zalig worden, de kerk zou al lang opgehouden hebben te bestaan. Maar de HEERE, de Getrouwe, staat voor Zijn eigen werk in. Hij is de Eerste en Hij is ook de Laatste. Deze wetenschap, wanneer het een ware geloofswetenschap mag zijn, geeft rust, te midden van alle omstandigheden van het leven. Die rust is niet altijd aanwezig, omdat het geloof niet beoefend wordt.

Zie dat maar weer in het leven van Gideon en laat een ieder daar zijn leven aan toetsen, juist in deze tijd, waarin zo ontzaggelijk veel als geloof aangeboden wordt, wat met het ware geloof niets te maken heeft.

Gideon had het leger onder zich, zo hebben we de vorige keer gehoord. Toen stond hij letterlijk en figuurlijk er boven. Hij verkeerde toen op de Nebohoogte van het geloof. Doch daar verblijven Gods kinderen meestal niet lang. Hoogte-punten zijn altijd maar heel klein. Ze zijn daarom altijd weer zo voorbij. Toen Gideon het leger van de vijanden „beneden zich” in het dal had, toen was het dag. Toen kon hij de zaak overzien. Ja, letterlijk, toen mocht hij over de vijanden heen zien. Maar op de dag volgt altijd weer de nacht. Dat is in de natuur zo, dat is in het geestelijke leven ook zo. Dag en nacht zullen niet ophouden, zolang we in deze bedeling verkeren. Eens zal dat wel gebeuren. Doch dan is de tijd voorbij. Dan is het eeuwigheid. En aldaar zal geen nacht zijn. Doch hier volgt op de dag altijd weer een nacht.

Nu kunnen licht en donker wisselen, de HEERE blijft echter Dezelfde. Want in diezelfde nacht zeide de HEERE tot hem: Sta op, ga henen af in het leger, want Ik heb het in uwe hand gegeven. Hoe heeft de HEERE dat tegen Gideon gezegd? Dat is een altijd weer terugkerende vraag. Wij hebben daar al eens eerder over geschreven, doch vanwege de belangrijkheid is het niet ondienstig dat daar nog weer eens op gewezen wordt. God sprak in het O.T. op verschillende manieren tot Zijn volk. Hij deed dit door dromen zoals b.v. bij Jacob te Bethel. Hij deed dit ook door verschijningen zoals b.v. Abraham dit heeft mogen ervaren. Gideon is het ook zo overkomen. Zie Rt. 6 : 11. Hier heeft de HEERE het waarschijnlijk rechtstreeks gedaan. Hetzij dat Hij met een hoorbare stem tot hem kwam in de nacht, hetzij dat Hij Gideon in het hart deed verstaan. Het was op alle manier zo, dat Gideon er weet van had, dat de HEERE tot hem sprak. Wij hebben thans de gehele bijbel. Daar heeft de HEERE Zich in uit-gesproken. Daar hebben we dan ook genoeg aan. Buiten de bijbel om spreekt de HEERE niet. Daar moeten we goed over denken. Want er zijn altijd mensen geweest, en die zijn er nog, die denken dat zij aparte openbaringen krijgen, buiten de bijbel om. Dan hebben zij gezichten gezien of woorden gehoord, die helemaal niet in de bijbel staan, die zelfs in strijd met het Woord van God blijken te zijn. Men geeft dit dan toch uit, als van de HEERE ontvangen te hebben. Als dit waar zou wezen, dan moest al het geen, wat dat soort mensen meent ontvangen te hebben, nodig in de bijbel worden bijgeschreven. Doch al hun inbeelding vergaat met de tijd en het blijkt daarmee waardeloos te zijn voor de eeuwigheid.

Dat wij natuurlijk niet zeggen, dat God b.v. vandaag niet spreekt door Zijn voorzienigheid. Dat wel. Ten deze blijft gelden: Komt, wilt op de HEEREN daden merken. Aanschouwt des Hoogsten grote werken. Zijn macht, die nooit te stuften is, maakt d'aarde tot een wildernis. Hij spreekt ook nog dagelijks door de natuur tot ons. Je kunt dat vooral in deze tijd weer zien, nu alles in bloei staat en weer vrucht begint te zetten. Alles getuigt van de grootheid, de heerlijkheid en de majesteit Gods. Het is groot als je ogen hebben moogt, om deze dingen te zien en op te merken.

Doch echt spreken, doet God vandaag alleen door Zijn Woord. Hij brengt dit met kracht op de ziel, door Zijn Geest, zodat men weet dat het van God is. Ter voorkoming van misverstand moet hier wel goed aandacht aan gegeven worden. Want er zijn er die zeggen: We hebben de bijbel en dat is genoeg. God spreekt er door tot ons. Wij horen het als de bijbel gelezen wordt en wij

gelooven. Punt. Uit. Klaar. Het geloven gaat dan als het ware vanzelf. Men kent geen strijd en moeite. Je zoudt het een „mooi weer geloof” kunnen noemen.

Doch als de moeilijkheden werkelijk komen, dan laat het geloof zodanige „lichtgelovigen” in de steek.

Nu is het wel waar, dat we de bijbel hebben en dat we daaraan genoeg moeten hebben. God zal ons daar ook eens naar oordelen. Als we Zijn Woord zonder meer niet geloven, dan zullen we nooit kunnen zeggen, dat de HEERE niet gesproken heeft, doch dan zullen we moeten zeggen, dat we niet hebben willen luisteren. En dat is natuurlijk heel erg. Want dan is het onze eigen schuld als het eenmaal voor eeuwig verkeerd uitkomt.

Maar aan de andere kant is het zo, dat zal ik werkelijk geloven, dan moet God daartoe Zelf het geloof in mijn hart werken. Wie dat goed verstaat, leert er enerzijds uit hoe onmachtig hij is in geestelijk opzicht. Ja, hij is dodelijk onmachtig. En dat door eigen schuld. De Heid. Cat. zegt het zo duidelijk, dat de mens zichzelf, door moedwillige ongehoorzaamheid van alle gaven, om God te dienen, dus ook om naar God te luisteren, heeft beroofd.

Hij leert ook anderzijds, hoe goed de HEERE is, daar Hij het toch werken wil in het hart van de zondaar, en dat naar Zijn vrijmachtig welbehagen.

Als God nu dat geloof werkt, hoe gaat het dan, waaruit kan ik dan weten, dat het van God is? Ja, dat vroeg deze week een patient in het ziekenhuis, die ik helemaal niet kende. Ik heb toen aan de hand van een heel eenvoudig voorbeeld het zoeken duidelijk te maken. Ik geef het maar door, mogelijk tot verduidelijking ook voor jullie. Ik zei: Als de dokter komt en hij zegt, dat het goed gaat, dan reageert u. U knapt er door op. Het is te zien. Zijn woorden doen iets. Zo is het ook omgekeerd. Als de dokter zegt, dat de toestand ernstig is, dan schrikt u. Zijn woorden worden gewogen. Zij brengen u onder druk. Dit is het heel eenvoudige gevolg van „geloven”. Als u helemaal die dokter niet geloofde, dan deed noch het één, noch het ander u iets. Nu dat was wel duidelijk.

En nu geestelijk. Als ik als dienstknecht van God tot u zeg: De ziel die zondigt, die moet sterven. U bent een zondaar, dus moet u sterven. Hoe reageert u dan? Meestal als volgt: Dominee, niet zo somber. Het leven is toch al zo moeilijk. En als je dan nog met de dood aan komt dragen, dan is het helemaal niet meer te doen. Vertel liever wat anders. Laat ons eens lachen. U gevoelt wel, aldus nog steeds ons spreken tot die patient, u gelooft het niet. Als het er op aan komt, wilt u er niet eens van horen. De mens is van nature afkerig van de waarheid. Hij laat zich veel liever bedriegen. Ja, zo is de mens, helaas.

Doch als hij werkelijk gaat geloven, omdat God hem te geloven geeft, dan reageert hij op het spreken van God. Dan gaat hij inzien, omdat God het in Zijn Woord zegt, dat hij dodelijk krank is. Dan krijgt hij ook eerst recht de Medicijnmeester nodig. Dat is de Heere Jezus Christus, de Zaligmaker van zondaren. Doch genoeg hierover. Ik hoop met bovenstaande jullie duidelijk te hebben gemaakt, dat geloven, echt geloven iets anders is, dan hetgeen velen er voor uit geven. Want zonder dit geloof is het onmogelijk om God te behagen. De Heere is zo waard om geloofd te worden. En als we dat niet doen, dan is dat zo erg, zo God beledigend. Daar hebben, die God in der waarheid niet kennen, geen last van. Doch die HEERE mogen kennen, krijgen er last van, dat zij meer ongelovig zijn, dan gelovig. Zij komen er achter dat zij ook bij de voortduur in het stuk van „geloven” zo steil en diep afhankelijk zijn van de HEERE. Hij toch zegt: zonder Mij kunt gij niets doen. Jongens en meisjes, weten jullie daar ook iets van? Op deze wijze leer je, dat je zelf nooit meevalt. Maar ook, dat de HEERE nooit tegenvaalt. Op Zijn school zij jullie allemaal een plaats toegewenst.

De hartelijke groeten van jullie aller vriend,
Ds. H. C. v. d. Ent

BOEKBESPREKINGEN

NIEUWE HISTORIE VAN DE OUDE MENS
door Wilem Teellinck - Uitgeverij G. Kool,
Veenendaal.

Op het titelblad lezen we nog tussen haakjes: waarin het leven en sterven van de „oude mens” behandeld wordt, en hoe uit de dood van de „oude mens” de

„nieuwe mens” opstaat en voortkomt; en welke de aard is van de „nieuwe mens”, die blijft leven tot in eeuwigheid.

Dat geeft dus een korte samenvatting van de inhoud van dit belangrijke werk van deze prediker, die onder de mannen van de Nadere Reformatie een grote plaats heeft ingenomen.

Teellinck heeft veel geschreven. Dit werk is oorspronkelijk verschenen in 1623 en is daarna niet herdrukt. Ds. J. van der Haar, Hervormd predikant te Houten, Utrecht, heeft het nu getrouwelijk overgezet in de hedendaagse spelling. Daardoor is dit werk weer binnen ons bereik gekomen.

De uitgever heeft er goed aan gedaan om dit werk opnieuw op de markt te brengen. Hij zorgde voor een keurige uitgave. Het boek telt 215 pagina's en kost gebonden f 27,50.

Het boek bevat een opdracht en een voorrede. Het werk zelf bestaat uit 5 delen en wel I: over de oorsprong van de „oude mens” enz., II: wat de verdorven mens zoal nodig heeft, om weer in goeden doen te geraken enz., III: over de verzoening van de zondaar met de rechtvaardige God, vanwege de rebellie, die de „oude mens” tegen God bedreven heeft, IV: nadere uiteenzetting, hoe het Woord gepredikt en met het geloof aangenomen dient te worden, ten einde de mensen van de boze praktijken van de „oude mens” af te brengen, enz., V: daarin worden de schone vruchten behandeld, die de mens verkrijgt, in wie de „oude mens” ten onder gebracht is en die nu tot een nieuw scheepsel gemaakt is. Er is een onderverdeling van samen 55 onderdelen, waarvan de laatste is: besluit: een ernstige opwekking om de „oude mens” af te leggen en de „nieuwe mens” aan te doen.

De inhoud van het boek spreekt voor zichzelf. We hoeven daar niet op in te gaan. We volstaan met een hartelijke aanbeveling. Daarbij willen we nog in het bijzonder wijzen op wat Teellinck schrijft over de beloften Gods. Daaromtrent zegt hij veel ter waarschuwing. En dat is ook in onze dagen nog van grote betekenis.

B.

OUDERCOMMISSIES! - Schakels tussen gezin en school - door P. Kuijt - B.V. Uitgeverij „De Banier” - Utrecht.

De heer Kuijt kent het onderwijs door en door. Hij is jarenlang directeur geweest van de Paedagogische Academie „De Driestar” te Gouda. Hij kent ook de gevaren, die het Christelijk onderwijs bedreigen van de kant van onze tegenwoordige regering, die aanstuurt op een hele maatschappij vernieuwing. Met het oog daarop moeten er ook voor de Christelijke scholen, wanneer leden van de vereniging dat eisen, oudercommissies in het leven worden geroepen die moeten medewerken aan het door de regering gestelde doel. De heer Kuijt heeft hierover een brochure geschreven onder bovenstaande titel. Daarin geeft hij goede voorlichting en laat hij een waarschuwend stem horen. Dat mag hij doen omdat hij meer dan vele anderen de gevaren ziet en omdat hij begeert dat men blijft bij de beginselen van Gods Woord.

Deze brochure is van belang voor kerkeraadsleden, ouders, onderwijzend personeel, schoolbesturen en leden van schoolverenigingen en voor allen, die met het schoolleven te maken hebben. Men schaffe zich deze brochure aan en neme de goede raadgevingen van de heer Kuijt ter harte. Men zij wakend en biddend werkzaam.

De brochure kost f 4,50.

B.

PERZIE HET LAND VAN KONINGIN ESTHER - door M. C. Capelle - Uitgeverij „De Banier” Utrecht.

De heer Capelle is een bekende schrijver. Hij heeft de gave om duidelijk en onderhoudend te schrijven. We hebben al eerder boeken van hem gerecenseerd. Onze lezers zullen zich dat mogelijk nog herinneren. In dit boek gaat het over Perzië. De schrijver is er zelf geweest. Perzië is een groot land. Hij kan er slechts een klein gedeelte van hebben gezien. Maar al zou hij het land vele jaren doorkruist hebben en veel in zich opgenomen hebben, dan zou hij nog zo'n boek niet hebben kunnen schrijven. Hij geeft veel meer dan een reisbeschrijving. Hij neemt ons mee naar het oude land. Hij vertelt van gebruiken en van de godsdienst en van koningin Esther en van veel meer. Te veel om op te noemen. De schrijver blijkt zich goed ingewerkt te hebben, althans voorzover we dat kunnen beoordelen.

We nemen hier verder het Woord vooraf over. Dat zegt genoeg:

„Dit boek over „Iran” of Perzië is geschreven als een drietaluk.

— het geeft een beeld van Perzië zoals ik het leerde kennen en waarderen, als een land vol contrasten, dat een grootse sociaal-economische ontwikkeling doormaakt. Met een religie die in belangrijke opzichten verschilt van de Islam in andere moslem-landen.

— Als het oosterse land waar de oudste ononderbroken joodse levensgemeenschap ter wereld is te vinden en waar tal van herinneringen zijn aan de Oud-Testamentische tijd.

— Hoe door veel eeuwen heen enkele van de oudste Oosterse Kerken staande bleven in deze Islamitische wereld, en hoe Kerk en Zending nu werken in het uitgestrekte land van de shah-in-shah.” „De Banier” zorgde voor een keurige uitgave in een mooie band. Het boek bevat vele foto's, die een goede toelichting geven. Het telt 134 blz. en kost f 19,50.

B.

STEMMEN UIT GENEVE

Uitgave van De Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan (Z.H.)

Nu is reeds de 30e bundel verschenen. Deze bevat het vervolg van het werk van H. Bullinger: Over de samenkomsten of conciliën. De uitgeefster zegt: Echt re-

formatorische lektuur, misschien wel eens wat langdradig, maar we moeten letten op de oorzaak en het doel van zulk een geschrift.

Inderdaad hebben we hier niet te doen met een eenvoudig woord van hart tot hart. Maar deze uitgave is weer in een ander opzicht nuttig. We lezen van conciliën, van ketters en ketterijen enz.

We krijgen een inzicht in wat vroeger de kerk beroerde en wat zij deed.

We lezen van beelden en van veel meer. Laat dit genoeg zijn om ons te laten zien, dat het goed is, dat op deze wijze Bullingers werk binnen het bereik van velen komt.

Elke aflevering kost thans f 4,—. Dat is niet duur gezien het feit, dat druk- en verzendkosten steeds hoger worden.

B.

WIE GAAT ER MEE NAAR BRETAGNE ?

D.V. de eerste weken van augustus hopen wij, een groepje jongeren, te gaan kamperen in één van Frankrijks mooiste gebieden, Bretagne.

Er is nog plaats voor een aantal kampeerliefhebbers.

Voel je er wat voor? Neem dan contact op met R. van As, Der Kinderenstraat 9, Woerden.

's-GRAVENHAGE

Eben Haßzerschool (voor reformatisch basisonderwijs), Hilversumsestraat 8.

Gevraagd per 1 augustus 1975 of z.s.m. daarna een

ONDERWIJZER(ES)

van reformatische beginselen (Ger. Gem., Chr. Geref., Herv.-Ger. e.d.). Examenkandidaten kunnen ook meesolliciteren. Eveneens militairen met een minimum vervulde diensttijd van 12 maanden. Kamer beschikbaar.

Vakleerkrachten voor gymnastiek en handwerken aanwezig.

Inlichtingen bij het hoofd der school P. Noordermeer, telefoon huis 01740 - 2 76 22; idem school 070 - 63 96 36. Sollicitaties aan de secretaris van het bestuur, de heer H. W. Wassink, Tubasingel 16, Rijswijk, telefoon 070 - 94 53 36.

HOTEL DREYEROORD - OOSTERBEEK

Telefoon 085 - 333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuisvoelt”.

Tevens Hotel-pensioen de „DREYERHOEVE”
Telefoon 085 - 332904 met dezelfde sfeer en verzorging

DENK OM UW HART!

Een teveel aan gewicht kan fataal zijn! Maar onverantwoorde vermageringsmethoden kunnen ook nadelig zijn. Bestel daarom de beslist veilige en doeltreffende

VERMAGERINGS-KRUIDEN

Kuur voor een maand

f 9,50

(verzendkosten inbegrepen)

Drogistelij

SIKKING

Barneveldsestraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 81 28 82
Giro 19.06.09

Voor bijbels, boeken en muziek

is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad

Snelle levering,

ook van de allerlaatste uitgaven

LINDENBERG'S

BOEKHANDEL

Slak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 11 16 07

Te huur:

ZOMERHUIZEN

en

APARTEMENTEN

bij de mooie
Walcherense kust
Nog vrij vóór 12 juli
en na 26 juli.

Telefoon 01187 - 441

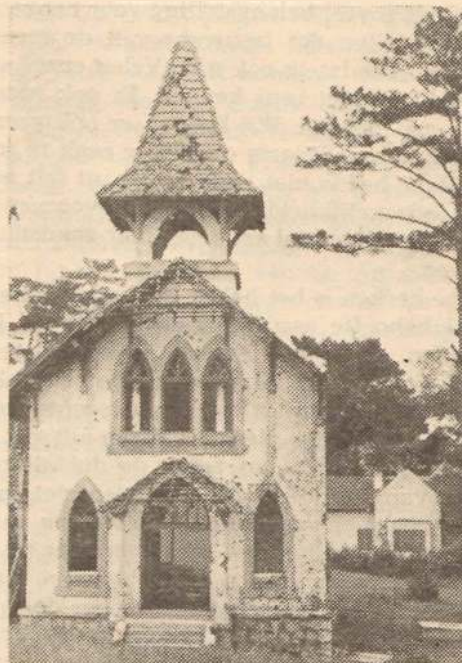
DAADWERKELIJKE CHRISTELIJKE HULP AAN DE SLACHTOFFERS VAN DE COMMUNISTISCHE OVERWELDIGING VAN

ZUID-VIETMAN GIRO 29.14.600

In 1954 toen Noord-Vietnam communistisch werd, vluchtten 1 miljoen mensen naar het zuiden. Onder hen waren vele christenen. De kleine christelijke gemeenschap die achterbleef kon slechts ondergronds voortbestaan, hoewel het regiem met de hulp van verraderlijke geestelijken de indruk van godsdienstvrijheid trachtte te wekken.

Nu is ook Zuid-Vietnam gevallen. Massa-executies zullen zeker niet uitblijven. De wereld zwijgt over het lot van de christenen. Zes zendelingen zijn in handen van de Vietcong gevallen. Getrouwe kerkelijke leiders worden met de dood bedreigd. Zware vervolging staat voor de deur.

Voorgegaan door hun overheid juichen vele Nederlanders de communistische overwinning in Vietnam toe. Met de communisten valt te praten, zo hoort men overal, maar een Vietnamese predikant zei ons: „Indien men in uw land een gesprek wenst met het communisme dan is dat een verschrikkelijke vergissing. Hoe kan het licht gemeenschap hebben met de duisternis?”



Zo handelen Vietnamese communisten met de kerk. Dit zijn de restanten van het Franse Protestantse kerkje in Dalat, dat in 1968 door de Vietcong werd verwoest.

COMITE VAN AANBEVELING: Ds. K. A. Abelesma, Wateringen; Ds. H. G. Abma, Gouda; H. Algers, Leeuwarden; Mr. W. Beemink, Dordrecht; G. van der Berg, St.-Philipsland; B. S. van der Bijl, Eerbeek; Ad. de Boer, Nijkerk; Lm.gen. b.d. M. R. H. Calmeyer, Den Haag; Prof. dr. A. C. Drogendijk, Amstelveen; P. C. Elferich, Delft; Dr. W. Glashouwer, Driebergen; Ir. J. van der Graaf, Huizen; Ds. C. M. Graafstal, Ermelo; B. Hamming, Groningen; Jac. Heltink, Abcoude; Mr. L. van Heyningen, Den Haag; P. Jongeling, Amersfoort; Drs. J. Klatier, Amstelveen; Meindert Leerling, Hilversum; Prof. dr. G. A. Lindeboom, Amsterdam; Ds. J. B. van Mechelen, Urk; Prof. dr. J. P. A. Mekkes, Den Haag; Mr. dr. J. Meulink, Enschede; Bob Meyer, Maarsseveld; Ir. F. J. Philips, Eindhoven; Prof. dr. H. N. Ridderbos, Kampen; Prof. dr. Ir. H. van Riesen, Aardenhout; Ir. H. van Rossum, Zelst; Ds. H. Rijksen, Zoetermeer; M. W. Schakel, Hooimaar; Ds. J. Schelhaas, Delft; Ds. P. Snee, Driebergen; Drs. A. D. W. Tilanus, Arnhem; Prof. dr. C. Trimp, Kampen; Prof. dr. A. Troost, Amsterdam; Drs. B. J. Udink, Rotterdam; Rik Valkenburg, Veenendaal; Prof. C. Veenhof, Kampen; Prof. dr. W. H. Velama, Uchelen; Dr. A. J. Verbrugh, Dordrecht; H. Verwey, Slidrecht; Ds. A. Vroegindewey, Veenendaal; Jkvr. mr. C. W. I. Wittwaal van Stoetwegen, Den Haag.

Comité Hulpverlening Zuid-Vietnam, Postbus 1527 te Groningen, telefoon 050 - 777428.

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend Statenvertaling) en psalmboekjes is

G. KOOL

Stationsingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)



Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEefd AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531